

דף כג.

עין משפט א.

ח"מ סימן תיה פעיף יג

טו. דבר הטמון שהוזק ע"י אש פטור^ב וע"כ הדליק הגדיש והיו טמונים בו אפי' כלים שדרך להטמינם בגדיש פטור^ג עליהם, ורואים מקום הכלים כאילו היו שם שעורים או חטים^ד שהיה הגדיש ומשלמם.

טז. בד"א שהדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בשל חבירו וכלו חציו^ה, כגון שנפל הגדר שבניהם שלא מחמת הדליקה והיה אפשר לו לגדור^ו ולא גדר, אבל אם הדליק בתוך של חבירו או אפי' בתוך שלו אבל לא כלו חציו כגון שנפל הגדר מחמת הדליקה חייב בדבר שדרכו להטמין שם בגדיש, ובבית חייב על כל דבר שדרכו להניח בבית^ז כל כלים וחפצים שיטען בעל הבית שהיה שם הרי זה נשבע בנ"ח ונוטל^ח, ובלבד שיטען דברים שהוא אמוד בהם שהם שלו או שרגילים להפקיד אצלו.

ב. ממשנה בב"ק ס"א ע"ב, וכחכמים באוקימתא דרבא שם.

ג. ואף דהיה לו לאסוקי אדעתיה שנמצאים שם ויש לחייבו קמ"ל דפטור. סמ"ע ס"ק י"ג.

ד. ואם החטים או השעורים הם עם הקש שלהם רואים כאילו היו כך כמו הגדיש שנשרף. סמ"ע ס"ק י"ד.

ה. החילוק בין כלו חציו ללא כלו חציו הוא בגמ' כ"ג ע"א, והרמב"ם לא חילק בזה שם בהלכה ט"ו וכתב ה"ה דאולי דעתו של הרמב"ם שאין להניח פשט המשנה והברייתא והמימרות שלא חילקו בזה מפני הסוגיא ההיא בכ"ג ע"ב.

ו. דאם לא היה לו אפשרות לגדור לא היה חייב על הנזק של השריפה כלל משם והלאה כיון שכלו חציו כמו בסעיף ו'. סמ"ע ס"ק ט"ו.

ז. משמע אם אין דרכו להניחם שם אף שידוע שהיו שם פטור עליהם, והקשה הש"ך בס"ק ו' מסי' שפ"ח סעיף א' פסק דאם ידוע משלם אף אם אין דרכו להניח שם. ותירץ ששם איירי שהזיק בידיים אבל כאן אף שעשה בפשיעה שהדליק בתוך של חבירו מ"מ לא עשה בידיים אבל אם היה מדליק בידיים בתוך של חבירו ודאי דהיה חייב גם בלא רגיל להניחו שם ורק ידוע שהיה שם.

ח. אע"פ שאין עדים בדבר שכו"כ היה בבית, מ"מ עשו תקנת נגזל גם בנשרף, כ"כ הסמ"ע בס"ק ט"ז, אבל בש"ך בס"ק ז' כתב דאיירי שיש עדים על הדליקה.

עין משפט ב.

ח"מ סימן תיה פעיף ו.יג

ז. נפלה דליקה בחצירו ונפל הגדר שלא מחמת הדליקה ^ט ועברה האש והזיקה בחצר אחרת אם היה יכול לגדור הגדר שנפל ולא גדר אותו חייב, שהדבר דומה לשורו שיצא והזיק שהיה לו לשומרו ולא שמרו.

יג. טו. דבר הטמון שהוזק ע"י אש פטור ^י וע"כ הדליק הגדיש והיו טמונים בו אפי' כלים שדרך להטמינם בגדיש פטור ^כ עליהם, ורואים מקום הכלים כאילו היו שם שעורים או חטים ^ל שהיה הגדיש ומשלמם.

יד. טז. בד"א שהדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בשל חבירו וכלו חציו ^מ, כגון שנפל הגדר שבניהם שלא מחמת הדליקה והיה אפשר לו לגדור ^נ ולא גדר, אבל אם הדליק בתוך של חבירו או אפי' בתוך שלו אבל לא כלו חציו כגון שנפל הגדר מחמת הדליקה חייב בדבר שדרכו להטמין שם בגדיש, ובבית חייב על כל דבר שדרכו להניח בבית ^ס כל כלים וחפצים שיטען בעל הבית שהיה שם הרי זה נשבע בנ"ח ונוטל ^ע, ובלבד שיטען דברים שהוא אמוד בהם שהם שלו או שרגילים להפקיד

טז. בב"ק כ"ג ע"א, ופירושו שהיה גדר בינו לבין חבירו ולא ראויה להגיע שם מחמת הגדר ונפל הגדר שלא מחמת הדליקה אם היה יכול לגדור שוב בנתיים לפני שתגיע הדליקה ולא גדר חייב.

י. ממשנה בב"ק ס"א ע"ב, וכחכמים באוקימתא דרבא שם.

כ. ואף דהיה לו לאסוקי אדעתיה שנמצאים שם ויש לחייבו קמ"ל דפטור. סמ"ע ס"ק י"ג.

ל. ואם החטים או השעורים הם עם הקש שלהם רואים כאילו היו כך כמו הגדיש שנשרף. סמ"ע ס"ק י"ד.

מ. החילוק בין כלו חציו ללא כלו חציו הוא בגמ' כ"ג ע"א, והרמב"ם לא חילק בזה שם בהלכה ט"ו וכתב ה"ה דאולי דעתו של הרמב"ם שאין להניח פשט המשנה והברייתא והמימרות שלא חילקו בזה מפני הסוגיא היא בכ"ג ע"ב.

נ. דאם לא היה לו אפשרות לגדור לא היה חייב על הנזק של השריפה כלל משם והלאה כיון שכלו חציו כמו בסעיף ו'. סמ"ע ס"ק ט"ו.

ס. משמע אם אין דרכו להניחם שם אף שידוע שהיו שם פטור עליהם, והקשה הש"ך בס"ק ו' מסי' שפ"ח סעיף א' פסק דאם ידוע משלם אף אם אין דרכו להניח שם. ותירץ ששם איירי שהזיק בידים אבל כאן אף שעשה בפשיעה שהדליק בתוך של חבירו מ"מ לא עשה בידים אבל אם היה מדליק בידים בתוך של חבירו ודאי דהיה חייב גם בלא רגיל להניחו שם ורק ידוע שהיה שם.

ע. אע"פ שאין עדים בדבר שכו"כ היה בבית, מ"מ עשו תקנת נגזל גם בנשרף, כ"כ הסמ"ע בס"ק ט"ז, אבל בש"ך בס"ק ז' כתב דאיירי שיש עדים על הדליקה.

אצלו.

עין משפט ג.

ח"מ סימן תיה סעיף יז

כ. האש שעברה והזיקה האדם וחבלה בו המבעיר חייב בנזקו וגם בשבת וריפוי וצער ובושת כאילו הזיקו בידו^ב, דאע"פ שהאש ממונו היא הרי הוא כמו שהזיק בחציו^צ, ואיירי שהאש היתה ראויה להגיע לשם בשעה שהדליקה, אבל אם לא היה ראוי להגיע לשם כגון שהיה גדר בניהם ונפלה שלא מחמת האש הרי פסקו חציו^ק ואפי' אם היה אפשר לו לגודרה, יש לאש דין ממונו שהזיק אדם שאינו חייב אלא בנזק בלבד, ולא בארבעה דברים^ר הנוספים.

עין משפט ד.ה.ו.

ח"מ סימן שצב סעיף א

עיין לעיל דף כא: עין משפט ב

עין משפט ז.

ח"מ סימן שצא סעיף ז

ז. השן אינה חייבת נזק שלם אלא אם אכלה ברשות הניזק^ש אבל לקחה בחצירו והוציאה משם ואכלה ברשות הרבים או בחצר של אחר משלמת רק מה שנהנית^ת ולא יותר ממה שנהנית, ואם לקחה מר"ה

פ. מבב"ק כ"ג ע"א בפלוגתא דר"י ור"ל ופסק כר"י דאשו משום חציו, ורמב"ם שם הלכה ט"ו. ואם מת מכח ההבערה חייב המבעיר מיתה כאילו ירה בו חץ והרגו, כ"כ הטור. ואע"ג דבסי' תכ"א יתבאר דאין בושת אלא במתכוון לבייש הכא נמי כיון שעברה הדליקה ברוח מצויה הו"ל כאילו ידע וכוון לכך, ושאני אדם בנפילתו מן הגג בסי' תכ"א סעיף י"א דלא כוון בנפילתו וחשיב אונס טפי, אבל דעת רש"י והר"ן בפי' כיצד הרגל דפטור כאן באש מבושת. סמ"ע ס"ק כ"ג.

צ. וילפינן מדכתיב "כי תצא אש ומצאה קוצים" דמשמע דיצאה מעצמה וסיים הכתוב "ישלם המבעיר הבערה" משמע דנחשב כאילו הבעירו בידים. סמ"ע ס"ק כ"ד.

ק. ומ"מ אף דלא חייב משום אש כי פסקו חציו, מ"מ חייב משום ממונו דלא גרע משור ובור, וכמו שמסיים המחבר. סמ"ע ס"ק כ"ה.

ר. דכתיב כי יתן "איש" בעמיתו ולא ממונו. סמ"ע ס"ק כ"ו.

ש. דכתיב וביער בשדה אחר, והוא הניזק. סמ"ע ס"ק ט'.

ת. ממשמעות הגמ' בדף כ"ג ע"א, וכ"כ הרא"ש ונ"י שם, וכן ביאר הרמב"ם בפ"ג מנזקי ממון הלכה ה'.

והלכה ואכלה ברשות הניזק יש מחייבים נזק שלם * משום דפי הפרה כחצר הניזק דמי ב.

ונפ"מ אפי' במקום שאין לחייב על הנטילה כגון שהיו הפירות מונחים במקום שא"א ליטלם משם ובא ראובן והושיט הפירות של שמעון שבחצירו של שמעון לפי פרת לוי, חייב לוי דפי פרה כחצר הניזק, ובלבד שראובן המושיט הוא חרש או שוטה או קטן או אדם שאין לו לשלם ג דאם יש לו לשלם היה הוא חייב, ולוי בעל הפרה פטור.

דף כג:

ח"מ סימן שצה סעיף א

עין משפט א.

א. המשסה כלבו של חבירו באדם אחר פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ד שזה רק גרמא, אבל בעל הכלב חייב חצי נזק אפי' במועד כיון שלא נשך ע"י עצמו אלא ע"י שיסויה והו"ל שינוי, ומכיון שבעל הכלב יודע שאם ישסו את כלבו להזיק הוא נושך לא היה לו להניחו.

א. היא דעת הרמ"ה אבל לדעת הרמב"ם זו בעיא דלא איפשטא. באר הגולה אות ת'.
ב. פירוש אע"ג דכתיב "וביער בשדה אחר" וכאן הלקיחה היא תחילת הביעור והיה ברשות הרבים ולא בשדה אחר, ע"ז אמר שפי פרה כרשות הניזק, דהכליון וההפסד של הדבר נעשה בפי פרה מאחר ובשעת האכילה עומדת בחצר הניזק.

ויש דעות שמצריכים שגם בשעת הלקיחה יהיה בחצר הניזק. סמ"ע ס"ק י'.
ג. דאם יש לו לשלם לראובן הוא חייב ואין לפרש משום שראובן הוי שלוחו של לוי שהרי לוי לא ציוה לראובן לעשות כן, ועוד אפי' אין לו לשלם אמרינן אין שליח לדבר עבירה וכמ"ש בס"י קפ"ב, ובס"י רצ"ב סעיף ד', אלא כאן חייב לוי כיון שהמושיט לא הזיק כלום רק שהושיט לפי הפרה והרי עדיין בשלימותו, וא"כ הפרה עשתה כל ההיזק והמושיט אין לו אלא דין גזלן, והוי כגוזל ומאכיל דרצה מזה גובה רצה מזה גובה, כמבואר בס"י שס"א סעיף ה' אלא דאם יש לראובן המושיט לשלם כיון דעכ"פ חייב המושיט מטעם מזיק כגזלן, ובעל הפרה לא הזיק בידיים שהרי אילו לא היה מושיט לא היתה אוכלת, לכן גובה מהמושיט תחילה אם יש לו. כ"כ הש"ך בס"ק א'.

ד. מבב"ק כ"ד ע"ב ופי' רש"י דגרמא בנזיקין הוא, והגאון ציין גם למשנה בסנהדרין ע"ו ע"ב.

ה. כך פירש ה"ה בפ"ב מנזקי ממון הלכה י"ט כדאמרינן גבי שור האצטדיון "כי יגח" כתיב, ולא שיגיחוהו ומפטור ממיתה שם ואף כאן דינו כתם דמשלם חצי נזק, ולפ"ז רק מגופו.

א. ב. אם שיסה כלב חבירו בעצמו והזיקו בעל הכלב פטור ו דכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור.

עין משפט ו. חו"מ סימן שצז פעיף א.ב

א. א. מי שבהמתו רגילה ז להכנס לשדה חבירו ומזיקתו יכול בעל השדה להתרות בבעל הבהמה שישמור בהמתו ח ואינו יכול לומר לו גדור שדך כדי שלא תכנס.

הגה: גם בלא שהתרה ט בו אם לא שמרה והזיקה חייב לשלם הזיקו.

ב. ב. הקצבים שיש להם בהמות לשחוט אם הם מזיקות, אפי' בר"ה י מתרים בבעליהם ג' פעמים ז ואם לא שמרום רשאי הניזק לשוחטם

ו. פ"י שנשך הכלב את המשסה אותו, דכיון שהמשסה שינה בתחילה ע"י ששיסה אותו, אם בא אחר שהוא בעל הכלב ושינה בו שלא שמר אותו שלא ישסו אותו, פטור. סמ"ע ס"ק ג'.

ז. מבב"ק כ"ג ע"ב מעובדא דהנהו עיזי דבי תרבא וקאמר רב יוסף לאביי, וכ"כ הטור בשם ר"י שיכול בעל השדה להתרות בהם אבל לא לשוחטם כמו בסעיף ב' לגבי קצבים ששם עומדים לשחיטה, אלא שהקצבים רוצים להשהותם עד יום השוק שאז יוכלו למכור הבשר ביוקר.

ח. דעל הבעלים לשמור בהמתם שלא יזיקו וכמו בהמה האוכלת מתוך חננות דחייבים הבעלים לשלם ואינם יכולים לומר לו סגור חנותך כמו בסי' שצ"א וגם כאן לא יכול לומר לו גדור שדך, ואף שמשלם לו אם הזיקה אותו, מ"מ יכול להתרות בו שלא יטריד אותו לרדת איתו לדין כל פעם. אבל ר"ת והרא"ש חולקין ע"ז וס"ל דאינו דומה לאכלה מתוך חננות, וכאן יכול לומר לו גדור שדך ואינו יכול להתרות בו ומ"מ אם הזיקה משלם לו. סמ"ע ס"ק ב'.

ט. כ"כ הראב"ד וה"ה בפ"ה מנזקי ממון בשם רוב המפרשים דהתשלומין חייב אפי' בלא התראה, אבל כל ההתראה היא שיסלק הזיקו אע"פ שמשלם הזיקו לא רוצה לעמוד איתו לדין ולפעמים אין עדים כמ"ש התוס' לגבי הנהו עיזי דשוקא וכדעת הריטב"א והרמ"ה שהביא הנ"י דמשמתין לבעליהם עד שיוציאו היזקם. באר הגולה אות א'.

י. כ"כ רש"י והרא"ש שם, והיינו אף דבר"ה רשות הניזק והמזיק שוה והיה לו לניזק לשמור עצמו ורכושו משור המזיק, מ"מ יכולים להתרות בקצבים שישמרו ואם לא שמרו אותם אחרי ג' פעמים רשאי לשוחטו ולתת בשרו לקצב למוכרו גם לפני יום השוק.

כ. ולא צריך שיזיקו ג' פעמים, אלא אף שלא הזיקו ג"פ אלא הזיקו פעם אחת והתרו בבעלים ג' פעמים, ולא שם על לב ולא שמרם הרי יכול לשוחטו ולתת לקצב בשרו למכור.

שחיטה כשירה ואומר לבעליהם בואו ותמכרו הבשר ל.

עין משפט ז.

ח"מ סימן שפ"ט פניף ה

ה. ו. העושה מעשה שדרכו לעשות כדרך ברייתו הוא הנקרא מועד, אבל המשנה ועשה מעשה שאין דרך מינו לעשותו תמיד כגון נגח או נשך הוא הנקרא תם^ז, וגם המשנה אם הרגיל בשינוי הזה פעמים רבות נעשה מועד לאותו דבר.

ל. ובפעמוני זהב הביא באחד שהיה לו חנות זרעונים והיו תרנגולות באים ולוקחים לו ומזיקים לו והתרה בבעליהם ושוב באו לשם להזיקו ולקח אבן וזרק והרג תרנגולת המטילה בצים ופסק הרב, דאם ההתראה היתה בעדים וכבר הזיקו לו פעם אחת משלם דמי תרנגולת כמה ששוה לבשר כדין הקצבים ששוחטה ונותן לו למכור הבשר, ולא כשווי תרנגולת המטילה בצים ששוה הרבה יותר. ועוד אם הזיקה אותו גם אחרי ההתראה מנכה לו מה שהזיקה אותו אחרי שנשבע שכו"כ אכלה והזיקה אותו ע"ש.
מ. ממשנה בב"ק ט"ו ע"ב.